

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 16 ставови 2 и 3 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/2012, 145/2012, 87/2013, 164/2013, 39/2014, 43/2014 и 132/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 21.12.2014 година донесе

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНТИВНИ МЕРКИ ЗА СПРЕЧУВАЊЕ НА ТУБЕРКУЛОЗАТА КАЈ НАСЕЛЕНИЕТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2015 ГОДИНА

I. Вовед

Туберкулозата се уште претставува глобален медицински проблем пред се во неразвиените земји и земјите во развој. Денес, една третина од светската популација е инфицирана со туберкулозниот бацил. Кај 10% од инфицираните во текот на животот се развива болест. Според податоците на Светската здравствена организација, секоја година во светот се регистрираат над 8 милиони нови случаи на туберкулоза а умираат над 2 милиони. Појавата на резистентни форми на туберкулоза чиј број континуирано се зголемува, е една од причините која придонесува за големината на проблемот со туберкулозата. Денес во светот има приближно половина милион заболени од резистентни форми на туберкулоза. Епидемијата на ХИВ/СИДА во светот придонесе за значително зголемување на бројот на болни од туберкулоза. ХИВ инфекцијата е најмоќен познат фактор што овозможува прогресија на туберкулозната инфекција во болест.

II. Моментална состојба

Во 2013 година во Република Македонија регистрирани се 323 случаи на туберкулоза. Од регистрираните 254 (78,6%) случаи се со белодробна форма на туберкулоза, а 69 (21,4%) со вонбелодробна. Инциденцата изнесува 15,6/100 000 население и е значително намалена во однос на 2012 година, кога изнесувала 17,2/100 000 население. Намалена е и стапката на детска туберкулоза 7,1/100 000 население (23). Бројот на умрени од туберкулоза во 2013 година изнесуваше 23 (1,1/100 000 население). Во 2013 година во Република Македонија лекувани се 3 случаи со мултирезистентна форма на туберкулоза.

III. Мерки кои треба да се превземат за подобрување на состојбите

Со цел за што поуспешна контрола на туберкулозата во Република Македонија, намалување на ризикот од ширење на инфекцијата, особено онаа предизвикана од резистентни соеви на *Mycobacterium tuberculosis*, спречување на коинфекција меѓу туберкулозата со ХИВ инфекцијата, неопходно е да се превземат сите расположиви превентивни мерки кои придонесуваат за рано откривање и спречување на болеста. Сепак најдобра превентивна мерка е правилно и навремено лекување на секој болен од туберкулоза со што се прекинува ланецот на ширење на инфекцијата.

IV. Цели на Програмата

Целите на програмата се зацртани со секоја програмска активност.

1.1 Активно пронаоѓање на случаи на туберкулоза кај ризични групи со селективна радиофотографија:

Со цел рано откривање на болните од туберкулоза и други неспецифични белодробни заболувања се врши селективно радиофотографско снимање на лица кај кои постои поголема опасност од заболување од туберкулоза.

Планирани се следните радиофотографски снимања:

- 2000 лица кои спаѓаат во ризични групи: болни во психијатриски болници, затвореници во КПУ во Република Македонија, привремено раселени лица, зависници од дроги и сл.
- 1000 Роми од подрачјето на: Кочани и Велес, кои претставуваат ризична популација поради социјално економските услови на живеење.
- 1000 лица по индикација (високообразовни установи, средни училишта, подрачја со зголемена стапка на заболување од туберкулоза).

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

1.2 Дообработка на сомнителни ртг наоди:

Цел на активноста е прегледаните лица со радиофотографско снимање и сите сомнителни рентгенолошки наоди дополнително да се обработуваат. Во 2015 година се планира со дообработка да бидат опфатени 50 лица. По извршената дообработка се изготвува Извештај.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

2. Мониторинг-евалуација и стручно методолошка помош на здравствените установи кои спроведуваат превенција, дијагноза и лекување на болните од туберкулоза со цел да се подобри организацијата на работата, обемот и квалитетот на стручната работа, спроведување на превентивни мерки, водење на медицинската документација за случаите со туберкулоза и сл.

Тимот за мониторинг и евалуација го сочинуваат експерти од Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза. Се мониторира и евалуира по еднаш годишно работата на 21 установи и тоа: 4 болници, 11 диспанзери, 3 психијатриски болници, 3 Казнено-поправни установи во Скопје, а по потреба и во други Казнено - поправни установи во Република Македонија.

За извршениот стручно методолошки надзор се изготвува Извештај со предлог мерки за надминување на идентификуваните проблеми за секоја установа посебно

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

3. Работилница за БЦГ имунизација дијагноза и лекување на Латентна туберкулозна инфекција за здравствени работници која ќе се организира со цел да се освежат знаењата, да се презентираат новините и практично да се проверат знаењата во врска со БЦГ имунизацијата, дијагнозата и лекувањето на латентната туберкулозна инфекција и превенцијата на туберкулозата

Во 2015 се планира една работилница со 25 учесници.

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

4. ДОТ активности кои имаат за цел непосредно да се контролира лекувањето на болните од туберкулоза со цел да се спречи прекин и несоработка на болниот во тек на лекувањето

Под ДОТ активности се подразбира непосредна контрола на лекувањето и следење на болните со туберкулоза, како и здравствено просветување преку разговор со болните и нивните семејства во домот на болниот.

За 2015 година се планираат 1100 посети во домовите на болните од туберкулоза во иницијалната фаза еднаш и уште два пати во континуираната фаза од лекувањето.

За извршената посета, медицинското лице кое ја реализирало посетата, пополнува формулар кој ги содржи наодите од посетата. Истиот треба да биде потпишан од болниот и членовите на семејството присутни при посетата. Формуларите се доставува тековно до Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза каде се обработуваат.

Извршители: Диспанзерите за белодробни заболувања и туберкулоза.

5. Кампања за борба против туберкулоза има за цел да го подигне нивото на знаење за туберкулозата на општата популација.

Во тек на 2015 година ќе се превземат активности за одбележување на светскиот ден и неделата на туберкулозата, како и активности за промоција на превенцијата од туберкулозата преку електронските и пишаните медиуми. Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза.

6. Набавка на антитуберкулотици од прва линија за лекување на новорегистрираните случаи на туберкулоза.

Оваа активност има за цел да го спречи ширењето на туберкулозата преку лекување на новооткриените случаи на туберкулоза според стандардни режими на лекување препорачани од Светската здравствена организација.

7. Набавка на антитуберкулотици од втора линија за лекување на болни со резистентни форми на туберкулоза.

Оваа активност има за цел да го спречи ширењето на резистентните форми на туберкулоза, чие лекување е долготрајно, скапо и честопати неуспешно

Иако бројот на мулти и полирезистентни форми на туберкулоза во Република Македонија не е голем, сепак, неопходно е да се превземат сите превентивни мерки за спречување на појава на овие форми на туберкулоза. Нелекувањето на овие болни претставува можност за ширење на инфекција со тешки форми на болеста чие лекување трае најмалку 2 години со неизвесен исход и последици од лекувањето. Годишно, во Македонија се регистрираат 2-3 нови случаи на мулти или полирезистентна туберкулоза.

Резистентните форми на туберкулоза (PP, мулти и полирезистентните) се лекуваат исклучиво во Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза. Набавка и чувањето на лекови за овие форми на туберкулоза се врши од страна на Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза врз основа на бројот на лица кои се лекуваат со нив.

8. Одржување на софтверот за туберкулоза

Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза раководи со базата на податоци за случаите на туберкулоза во Република Македонија. Софтверот кој е лоциран во Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза има потреба од континуирано одржување поради што се планирани средства во оваа програма.

9. Надомест на патни трошоци

Лицата кои се лекуваат од туберкулоза, во тек на лекувањето треба да дојдат најмалку на 3 контролни прегледи во Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза за кои треба да им се надоместат патните трошоци во висина на автобуска карта. Контролните прегледи во Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза се неопходни бидејќи само Националната референтна лабораторија за туберкулоза во Институтот располага со потребната апаратура за бактериолошка дијагноза на болеста која е неопходна за следење и давање на исход од лекувањето.

10. Печатење на пропаганден материјал

Во тек на 2015 година ќе биде подготвен и отпечатен пропаганден материјал наменет за различни целни групи, и општа популација и истиот ќе биде дистрибуиран

Извршител: ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза

11. Набавка на квантиферон тест

Во тек на 2015 година се планира набавка на квантиферон тест за дијагноза на латентна туберкулозна инфекција и тоа за 50 деца во близок контакт со болен од белодробна спутум позитивна туберкулоза и за 50 лица со фактори на ризик за туберкулоза пред се ХИВ+ и имунокомпромитирани.

V. Финансирање

Извор на средства за реализирање на планираните активности во оваа програма е Буџетот на Република Македонија.

ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА

Табела 1

Бр	Активности	Извршители	Индикатор	Единечна цена (денари)	Вкупен износ (денари)	Фреквенција на известување
1.1	Активно пронаоѓање на случаи со туберкулоза кај ризични групи со селективна радиофотографија	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	4000	300,00	1.200.000,00	квартално
1.2	Дообработка на сомнителни РТГ наоди	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	50	2.948,00	147.400,00	квартално
2	Мониторинг и евалуација	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	21	7.134,00	149.814,00	квартално
3	Работилница за БЦГ имунизација, дијагноза и лекување на ЛТБИ за здравствени работници	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1	52.786,00	52.786,00	годишно
4	ДОТ Активности	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	1100	500,00	550.000,00	квартално
5	Кампања за борба против ТБ	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза			600.000,00	годишно
6	Набавка на антитуберкулозици од прва линија за лекување на новорегистрирани случаи на туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза			2.070.000,00	годишно
7	Набавка на антитуберкулозици од втора линија за лекување на резистентни форми на туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза			1.120.000,00	годишно
8	Одржување на софтверот за туберкулоза	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза			120.000,00	квартално
9	Надомест за патни трошоци на болните	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	300 пациенти ХЗ контроли =900	500,00	450.000,00	квартално
10	Печатење на пропаганден материјал	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	6000	50,00	300.000,00	годишно
11	Набавка на квантиферон тест	ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза	100	2.400,00	240.000,00	годишно
	Средства обезбедени од основниот Буџет				6.000.000,00	
	Буџет на самофинансирачки активности на Министерството за здравство				1.000.000,00	
	ВКУПНО:				7.000.000,00	

VI. Средства - донации од глобален фонд

Исто така независно од Буџетот на Република Македонија се предвидени и средства за предвидените активности финансирани од програмата на Глобален фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија за периодот Јануари 01 - Декември 31, 2015 година (табела 2).

За 2015 година предвидени се следниве активности:

Табела 2

Реден бр.	Предвидени активности	Буџет (ГФАТМ – ТБ) денари	Имплементатор
1	Практичен пристап кон респираторно здравје (ПАЛ)	2.107.731	Институт за белодробни заболувања и ТБ
2	Подобрување на бактериолошката дијагностика на туберкулоза	4.867.115	Институт за белодробни заболувања и ТБ, 17 диспанзери
3	Социјална поддршка за економски загрозените пациенти	13.932.309	Министерство за здравство
4	Следење и проценка на оваа програма	2.666.684	Институт за белодробни заболувања и ТБ
5	Тренинг на лекари од Примарна здравствена заштита- специјалисти, лабораториски техничари, социјални работници, медицински сестри, градење на капацитети на човечки ресурси	12.953.910	Министерство за здравство, Институт за белодробни заболувања и ТБ, НВО Хопс
6	Мултирезистентна туберкулоза	14.459.442	Министерство за здравство, Институт за белодробни заболувања и ТБ
7	Заеднички ХИВ/ТБ активности	1.230.800	Министерство за здравство, Институт за белодробни заболувања и ТБ, НВО ХЕРА
8	Активности за високоризични групи	5.730.373	НВО ХОПС, НВО ХЕРА, НВО МЕРЦ
9	Контрола на инфекција	6.932.506	Министерство за здравство, Институт за белодробни заболувања и ТБ
10	Активности за лобирање, комуникација и социјална мобилизација	0	Министерство за здравство, НВО Акцент, НВО Еликсир плус
11	Градење на врски во заедниците	1.729.225	Министерство за здравство, Македонски црвен крст
12	Грижа во заедницата	17.210.974	Министерство за здравство, Македонски црвен крст
13	Оперативни истражувања	1.928.227	Министерство за здравство, Институт за белодробни заболувања и ТБ
14	Менаџмент на програмата финансирана од Глобален фонд	16.774.704	Министерство за здравство

Вкупно: 102.524.000 МКД

Проектот финансиран од Глобалниот фонд за борба против ХИВ/СИДА, туберкулоза и маларија (во понатамошниот текст ГФАТМ) – компонента туберкулоза (Рунда 10) во 2015 година има предвидено активности за сите 12 месеци. Во имплементација на активностите се вклучени Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза со мрежата од 17 АД диспанзери и 3 специјални болници, како и 7 невладини организации кои работат директно со високоризичните групи.

VII. Извршители на Програмата

Извршители на програмата се ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза-Скопје, ЈЗУ Институт за белодробни заболувања кај децата - Козле и Диспанзерите за белодробни заболувања и туберкулоза во Македонија, и Институт по епидемиологија и биостатистика. Во имплементација на активностите финансирани од Глобален фонд, покрај Институтот за белодробни заболувања и ТБ се вклучени 6 здруженија на граѓани, Невладина организација Хера, Невладина организација Хопс, Невладина организација Мерц, Невладина организација Доверба, Невладина организација Ецдкор и Македонски црвен крст.

VIII. Доставување на Годишни извештаи и рокови

Секој извршител, податоците за своите реализирани активности тековно ги доставува до Централната единица на Институтот за белодробни заболувања и туберкулоза каде се обработуваат и се изготвуваат квартални извештаи. Кварталните извештаи се доставуваат до Министерството за здравство - Сектор за примарна и превентивна здравствена заштита, најдоцна 15 дена по завршување на кварталот.

Врз основа на кварталните извештаи, ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза изготвува Годишен извештај кој се доставува до Министерството за здравство - Сектор за примарна и превентивна здравствена заштита во првата половина на декември во тековната година.

IX. Следење на реализација на Програмата (мониторинг и евалуација)

Реализацијата на оваа програма се следи временски: квартално и годишно, преку зацртаните квантитативни цели. Централната единица на ЈЗУ Институт за белодробни заболувања и туберкулоза врши контрола на квалитетот на реализираните активности преку евалуација на доставените индивидуални информации од извршителите, врз основа на кои се изработуваат кварталните извештаи.

X. Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-10026/1
21 декември 2014 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.